

Level: B

Plata de lëur per l ejam a usc

Tëmp per se njenië ca: 10 menuc

L ejam a usc ie partì su te doi pertes: te na prima pert giapëis n test ladin da liejer y capì cun cater dumandes da njenië ca per la segunda pert, la cunversazion a usc. Ntan la cunversazion a usc respundëis ala dumandes y la cumiscion possa mo fé dumandes liedies sëuraprò.

1 La mpurtanza di destudafuech tla storia

2 Da canche la persona cunësc l fuech y à mparà a se n nuzé per si bën, cunëscela
3 nce si forza desdrujënta; perchël ala nce messù mparé a se defënder.
4 N sà che l fova bele i Egizians che ova n regulamënt contra l meldefuech. Nce Roma
5 ova bele tl ann 11 dan Gejù Crist na grupa de destudafuech metuda adum da
6 stlaves, ma ajache l se tratova de na urganisazion tan mpurtanta fova chësta grupa
7 deventeda puec ani do na istituzion militera de setmille persones. Tla ziteies dla
8 provinziez romanes ne fovel ntant sce deguna forzes militeres di destudafuech, ma
9 na sort de grupa di destudafuech metuda adum da artejans y lauranc d'uni sort:
10 zumpradëures, fevri, caligheies, mulineies y insci inant univa sfurzei a fé pea pra
11 chësta grupa.
12 Sota l mperadëur Otavian fovel te nosc raions nce unì adalerch, adum cun la cultura
13 romana, i njins per destudé l fuech. Danter chisc fovel sprizes da purté cun fiertles,
14 condles dal fuech, sceles y rampins dal fuech. Canche nosc raions fova unic tëuc ite
15 dai Romans tl ann 15 dan Gejù Crist y fova deventei na pert dla provinzia Rezia,
16 fovel nce tlo da nëus unì metù su de tel grupes di destudafuech.
17 Ma cun l tëmp se oven ntendù che i problems fova suvënz mo d'autri: tla ziteies da
18 ntlëuta fovel stredes strëntes y l fova iust ega assé da tò ca, i frabicac fova fac cun
19 materiai che piova saurì fuech y n meldefuech fova n spavënt. Tla campanies y a
20 mesa la montes ne fovel nce nia ega assé per ti vester manëcia a n meldefuech.
21 Leprò fova i njins per destudé drët primitifs. Tla majera pert di caji jivela iust da salvé
22 velch.
23 Tl ann 1339 fova la zità de Maran varduda ju y sun chëla ova la grofa de Tirol,
24 Margareta Maultasch, dat ora na urdenanza cun n regulamënt contra l meldefuech. L
25 prim regulamënt di destudafuech ie perchël almanco tl Tirol plu de 650 ani vedl. Chël
26 de judé i ujins che fova tla stënta o tl pericul de agajions, smueies y meldefuech,
27 univa bele ntlëuta cunscidrà n duvier de uni bon cristian y na vertù dla persona.

- 1. Ce sort de njins ova pa i Romans per destudé I fuech?**
- 2. Ce mestier ova pa i destudafuech tla ziteies dla provinziez romanes?**
- 3. Cie suzedovel pa tla ziteies da ntlëuta?**
- 4. Conta velch di destudafuech de ti luech.**
- 5. Dumandes liedies.**